

1 клас. Я і Україна

Н. В. Кобильняк

Тема. Як ставитися до інших. Умій дружити (урок вічливості).

- Мета:** пояснити необхідність культурного, шанобливого ставлення до старших людей та своїх товаришів. Розкрити переваги доброти, щирості над хитрістю, жадібністю. Розвивати вміння ділитися з іншими людьми. Виховувати доброзичливість у ставленні до людей, товариськість у спілкуванні з однолітками, турботливе ставлення до молодших, людей похилого віку.
- Обладнання:** ілюстрації із ситуаціями морально — етичного змісту. Правила дружби на картках. М'ячик для гри. Бібік Н. М., Коваль Н. С. Я і Україна. Віконечко: Підручник для 1 класу. — К.: Генеза, 2007.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Встаньте, діти, всі рівненько,
Посміхніться всі гарненько.
Посміхніться ви до мене,
Посміхніться і до себе.
Привітайтеся: «Добрий день!»

II. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

Ω *Слухання оповідання.*

Першокласниця

До школи поспішали дві дівчинки, дві першокласниці: Надійка й Катруся.

Тільки-но дівчатка підбігли до переходу, а назустріч їм — дідусь. Він обмацував поперед себе дорогу довгим сучкуватим ціпком.

— Давай допоможемо йому, — сказала Надійка подружці.
— Він же зовсім нічого не бачить.

— Та ти що! Ми ж запізнаємося на урок, — відповіла Катруся й побігла вперед.

А Надійка постояла мить і рішуче підійшла до дідуся:

— Дозвольте, я переведу вас на той бік вулиці.

— От спасибі тобі, — сказав дідусь і слухняно повернув за Надійкою. Ступивши на тротуар, він зупинився.

— Рости здорова й щаслива, — сказав дідусь і побрів далі, мацаючи ціпком дорогу.

Надійка помчала до школи.

Тим часом почався урок. І вчителька робила перекличку.

— А де Надійка? — запитала вона і глянула на Катрусю.

Дівчинка встала, знизала плечима.

— Вона переводить через дорогу якогось чужого дідуся.

Катруся хотіла ще щось додати, але цієї миті відчинилися двері й до класу вбігла захекана Надійка. Вона привіталася і вивувато заклякла біля порога.

— Вибачте, Маріє Іванівно. Я запізнилася, бо...

— Знаю, знаю. Сідай за парту. Твій вчинок — добрий і милосердний. Спасибі тобі за нього від усього першого класу.
(*М. Стеценко*).

Ω *Відповіді на запитання.*

1. Куди поспішали першокласниці?
2. Хто кинувся на допомогу дідусеві?
3. Як дівчинка звернулася до дідуся?
4. Що відповів дідусь?
5. Що побажав Надійці дідусь на прощання?
6. Як оцінила вчителька вчинок школярки?
7. Якою була Надійка? (*Доброю, чуйною, уважною, привітною, милосердною*).

III. Повідомлення теми та мети уроку.

— Сьогоднішній наш урок буде не звичайним, а уроком ввічливості. На ньому ми будемо вчитися ставитися до інших так, щоб тебе поважали. Ми обговоримо різні ситуації морального змісту, з'ясуємо, як треба поводитись в тих чи інших випадках, що треба робити, щоб у тебе було багато друзів.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Ω *Обговорення ситуацій морального змісту.*

Ситуація 1. Коли трамвай поїхав, його раптово хитнуло, і Оленка ненароком штовхнула жінку, яка стояла попереду. Дівчинка зразу ж промовила «чарівне слово» і невдоволення на обличчі жінки змінилося посмішкою.

1. Як ви думаєте, яке ж «чарівне слово» промовила дівчинка?
2. Які ви ще знаєте «чарівні слова»?
3. А якою була б реакція жінки, якби дівчинка не промовила цих слів?

Ситуація 2. По вулиці йшла жінка. За нею — два хлопчики. У перехожій впала на тротуар рукавичка. Один із хлопчиків гукнув тітоньку та сказав, що вона загубила рукавичку. А другий підбіг, підняв її та віддав жінці.

1. Хто з хлопчиків вчинив правильно?
2. Чому ви так думаєте?

Ситуація 3. Мама дала Дмитрику цукерки, щоб він поділювався своїми товаришів. Коли Дмитрик вийшов у двір, то побачив, що серед друзів був і його кривдник — Сергійко, який часто грубо його штовхав, обзивав. Дмитрик замислився, як йому вчинити — чи пригощати Сергійка, чи ні?

1. Як би ви вчинили на місці Дмитрика?
2. Чи траплялося з вами щось подібне?
3. Як ви себе поводити?

Ω *Гра «Ввічливо — неввічливо».*

Учні утворюють коло. Ведучий (вчитель) стає в середину кола, кидає комусь з дітей м'яч і при цьому запитує: «Поступитися у тролейбусі місцем?» Той, до кого летить цей м'яч, ловить його і якщо це ввічливо, то промовляє: «Ввічливо». Якщо це неввічливо, то м'яч не треба ловити і сказати: «Неввічливо».

Орієнтовні запитання

1. Штовхнути, не вибачаючись?
2. Допомогти підняти річ?
3. Узяти квитки в автобусі?
4. Не поступитися місцем у транспорті?
5. Не привітатися?
6. Ударити товариша без причини?
7. Допомогти підготувати домашнє завдання?

8. Провідати хворого однокласника?

Ω Слово вчителя.

— До інших людей треба ставитися так, як ви хочете, щоб ставилися до вас. Будьте добрими, милосердними, небайдужими до чужої біди, допомагайте тим, хто потребує вашої допомоги.

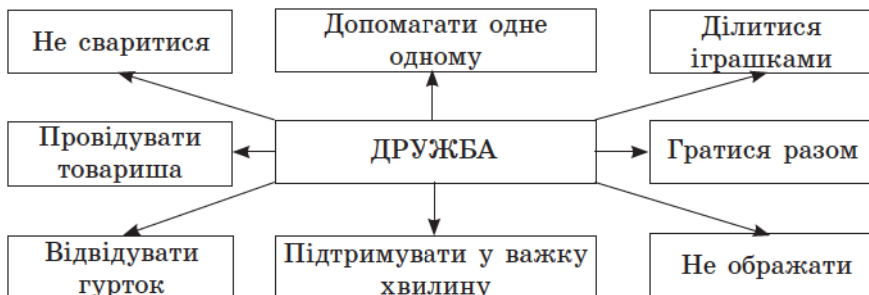
— Розгляньте малюнки. Розкажіть про добрі вчинки дітей.

— А що ви можете розказати про свої добрі справи? (*Відповіді дітей*).

Ω Розповідь вчителя про дружбу.

— Зараз ми поговоримо про те, яким повинен бути справжній друг і спробуємо скласти правила дружби. У дружбі дуже важливе і, мабуть, найголовніше — безкорисливість. Ти дружиш з кимось не для того, щоб він зробив тобі щось добре, не тому, що це вигідно. Ти дружиш з людиною тому, що вона близька тобі, близькі її інтереси, захоплення. Звісно, є діти, які обирають собі друзів не через це. Дитина гарно чи модно одягається, у неї сучасні та дорогі іграшки, завжди є солодощі — буду з нею дружити. У таких дітей ніколи не буде справжніх друзів. А без друзів людина ніколи не буде щасливою.

Ω Складання «павутинки» до слова «дружба».

Ω Слухання й обговорення вірша А. Костецького.

Велосипед

Славкові, що з квартири сорок,
Велосипед купили вчора.

Він зразу в двір його потяг,
прудкого та дзвінкого,
все хизувався ним,
та нас не підпускав до нього.